

SOU 2021:52 Vilja välja vård och omsorg – En hållbar kompetensförsörjning inom vård och omsorg om äldre

Diarienummer: S2021/05144

Sammanfattning

Regeringen beslutade 2019 att tillsätta en särskild utredare, som ska fungera som nationell samordnare, för att stödja kommunerna i deras arbete med att skapa förutsättningar för en hållbar kompetensförsörjning inom kommunalt finansierad vård och omsorg om äldre. Den nationella samordnaren fick också ett utredningsuppdrag med analyser, bedömningar och rekommendationer samt att sätta igång förändringsprocesser i kommunerna.

Frågorna att besvara var:

- Vad krävs för att fler kvinnor och män ska vilja börja arbeta inom vården och omsorgen om äldre?
- Vad krävs för att fler ska vilja fortsätta arbeta i verksamheterna?

Utredningen innehöll beskrivningar av:

- En historisk tillbakablick
- Dagens vård och omsorg om äldre
- Personalen inom vården och omsorgen
- Fler behöver välja vård och omsorg
- Ett fortsatt utvecklingsarbete krävs

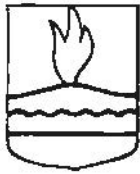
Allt fler äldre får avancerad vård i hemmet. De behöver också ofta mer insatser av socialtjänsten. SKR (Sveriges kommuner och regioner) bedömer att behovet inom åldersgruppen 80 år och äldre kan komma att öka så mycket som 52 % på 11 år. Samtidigt minskar den yngre delen av befolkningen något.

Ett systematiskt och långsiktigt kvalitetsarbete med kontinuerlig uppföljning är en förutsättning för att lyckas. Utredningen har identifierat fyra temaområden som avgörande för att kompetensförsörjningen ska lyckas. De presenteras under kapitel 8 till 11 med ett antal rekommendationer och indikatorer för uppföljning.

Kapitel 8 Förnya, behålla och utveckla kompetens

Vård och omsorg är en komplex verksamhet som kräver utbildning och kompetens.

Utredningen rekommenderar:

- All personal ska ha lämplig vård- och omsorgsutbildning och utvecklade karriärvägar.
- Översyn av Socialstyrelsens allmänna råd (2011:12) om grundläggande kunskaper hos personal som arbetar i socialtjänstens omsorg om äldre
- Att arbetsgivaren tar ansvar för introduktionsutbildning
- Språkutbildning enligt Vård- och omsorgscollege modell.
- Att olika kompetenser samverkar i vården om äldre.
- Ge förutsättningar för teamarbete.
- Förtydliga yrkesroller
- Utbildning som undersköterska för att ta emot delegering av hälso- och sjukvårdsuppgifter.
- Kontinuerlig kompetensutveckling.
- Regeringen bör initiera studie av effekterna av differentierade arbetsuppgifter och hur kan arbetsuppgifterna organiseras på hållbart sätt.

Verksamhetens kommentarer

Vi ställer oss bakom rekommendationerna.

Det är bra att samverka och teamarbete lyfts. Viktigt att alla har tydliga roller och att teamarbetet fungerar oavsett om du ansvarar för hälso- och sjukvårdsinsatser, omvårdnadsinsatser eller serviceinsatser. En skyddad yrkestitel för undersköterskor är ett viktig del för att säkra vården och att personal har rätt kompetens för uppgiften.

Bra också att initiera en studie för att se hur en differentiering påverkar vården och kontinuiteten där vi tror att det kan finnas en fara i de kommuner som har låg andel utbildade undersköterskor.

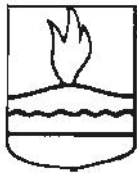
Önskvärt är en översyn av hur många som slutför sin utbildning till sjuksköterska. Om det är många som avslutar sin utbildning i förtid, varför? Om vi ska kunna säkra vården behöver vi se till att varje utbildningsplats tas till vara.

Det kan bli problem under semesterperioder med många vikarier om enbart undersköterskor ska kunna ta emot delegerade hälso- och sjukvårdsinsatser.

Kapitel 9 Stärk ledarskapet

Utredningen rekommenderar:

- Begränsa storlek på arbetsgrupperna till 20 - 30 personer
- Säkerställa att den verksamhetsnära chefen har tillgång till stödresurser.

- Regeringen bör initiera att ta fram underlag av för- och nackdelar med att reglera eller tydliggöra utbildningskrav för verksamhetsnära chefer.
- Kontinuerlig kompetensutveckling för chefer
- Säkra att den medicinska kompetensen finns i den övergripande ledningen för vård och omsorg av äldre.
- Stödja teamarbete oavsett huvudman.
- Kommunerna bör stödja de regionala samverkans- och stödstrukturen (RSS) för att stärka kunskapsstyrningen.
- Regeringen bör initiera att ta fram ett material för teambaserat arbetssätt i arbete med äldre personer som har sammansatta behov.

Verksamhetens kommentar

Vi ställer oss bakom rekommendationerna.

Kapitel 10 Skapa trygga anställningsförhållanden och en god arbetsmiljö

Utredningen rekommenderar:

- Tillsvidareanställning och heltid ska vara norm.
- Delade turer tas bort.
- Det systematiska arbetsmiljöarbetet ska utvecklas. Det stödmaterial som finns bör användas..
- Tid för kompetensutveckling, handledning, dialog och reflektion i arbetsschemat.

Verksamhetens kommentar

Vi ställer oss bakom rekommendationerna *men* det är en utmaning att få ihop heltid och ta bort delade turer inom ramen för nuvarande budget.

Tid för kompetensutveckling, handledning, dialog och reflektion i arbetsschemat innebär en utökning av verksamhetens personalbudget om vi inte kan frigöra tid på annat sätt. Speciellt i Hemtjänsten är det svårt att få ihop på grund av de är styrda av minuter per besök.

Kapitel 11 Ny teknik i vården och omsorgens tjänst

- Politiskt förankrad plan för införande av ny teknik som bygger på en inventering av befintlig teknik, behovet av ny teknik samt utbildningsinsatser
- Utbildning för all personal
- Ta fram utbildningsplaner och IT-stöd för personalen.
- Regeringen bör säkra ett långsiktigt stöd i kommunernas arbete med att införa och använda ny teknik.

Verksamhetens kommentarer

Vi ställer oss bakom rekommendationerna.

Kraven på ny teknik i vården kommer att kräva nya kompetenser. Förutom tekniskt IT stöd behövs personer som kan använda systemen på bästa sätt och vara ett konkret stöd till vårdpersonalen. Om ledarskapet ska kunna stärkas behöver dessa stödfunktioner finnas.

Regeringen behöver ge kommunerna förutsättningar för att klara införandet av ny teknik .

För att vi ska kunna arbeta systematiskt och långsiktigt behöver förutsättningarna för framtida stimulansmedel ändras. Exempelvis har vi i år fått söka medel efter sommaren, får svar i slutet av oktober och medlen ska användas före årets slut. Då är det svårt att personalplanera, hinna få ny teknik på plats och framförallt svårt att göra alla medarbetare delaktiga.

Socialnämndens bedömning och remissvar

Socialnämnden i Dals-Eds kommun ställer sig bakom SOU 2021:52 Vilja välja vård och omsorg – En hållbar kompetensförsörjning inom vård och omsorg om äldre.

Socialnämnden bedömer att de olika delarna som centrala för att lyckas med en hållbar kompetensförsörjning. Socialnämnden stödjer skrivningen i de olika delarna med kommentarer enligt nedan.

Kapitel 8

Det är bra att samverkan och teamarbete lyfts. Viktigt att alla har tydliga roller och att teamarbetet fungerar oavsett om du ansvarar för hälso- och sjukvårdsinsatser, omvårdnadsinsatser eller serviceinsatser. En skyddad yrkestitel för undersköterskor är ett viktig del för att säkra vården och att personal har rätt kompetens för uppgiften.

Bra också att initiera en studie för att se hur en differentiering påverkar vården och kontinuiteten där vi tror att det kan finnas en fara i de kommuner som har låg andel utbildade undersköterskor.

Önskvärt är en översyn av hur många som slutför sin utbildning till sjuksköterska. Om det är många som avslutar sin utbildning i förtid, varför? Om vi ska kunna säkra vården behöver vi se till att varje utbildningsplats tas till vara.

Det kan bli problem under semesterperioder med många vikarier om enbart undersköterskor ska kunna ta emot delegerade hälso- och sjukvårdsinsatser.

Kapitel 10

Vi ställer oss bakom rekommendationerna *men* det är en utmaning att få ihop heltid och ta bort delade turer inom ramen för nuvarande budget.

Tid för kompetensutveckling, handledning, dialog och reflektion i arbetsschemat innebär en utökning av verksamhetens personalbudget om vi inte kan frigöra tid på annat sätt. Speciellt i Hemtjänsten är det svårt att få ihop på grund av de är styrda av minuter per besök.

Kapitel 11

Kraven på ny teknik i vården kommer att kräva nya kompetenser. Förutom tekniskt IT stöd behövs personer som kan använda systemen på bästa sätt och vara ett konkret stöd till vårdpersonalen. Om ledarskapet ska kunna stärkas behöver dessa stödfunktioner finnas.

Regeringen behöver ge kommunerna förutsättningar för att klara införandet av ny teknik .

För att vi ska kunna arbeta systematiskt och långsiktigt behöver förutsättningarna för framtida stimulansmedel ändras. Exempelvis har vi i år fått söka medel efter sommaren, får svar i slutet av oktober och medlen ska användas före årets slut. Då är det svårt att personalplanera, hinna få ny teknik på plats och framförallt svårt att göra alla medarbetare delaktiga.

På uppdrag av socialnämnden översänds härmed remissvar gällande ovanstående

Kenneth Gustavsson
Socialnämndens ordförande

Kommunstyrelsen

§ 187

Dnr 2021-000229 730

Remiss - Vilja välja vård och omsorg - En hållbar kompetensförsörjning inom vård och omsorg om äldre - SOU 2021:52

Sammanfattning av ärendet

Dals-Eds kommun ombeds avlämna synpunkter på betänkandet Vilja välja vård och omsorg – En hållbar kompetensförsörjning inom vård och omsorg om äldre. Betänkandet innehåller rekommendationer som handlar om att höja utbildningsnivån, stärka ledarskapet, skapa trygga anställningsvillkor och en god arbetsmiljö samt tillvarata ny teknik.

Socialnämnden beslutar 2021-10-19 § 84 att uppdra till socialnämndens arbetsutskott att fatta beslut om remissvar för betänkandet.

Då socialförvaltningen är i behov av ytterligare tid för att bereda ärendet, uppdras vid arbetsutskottet 2021-11-02 § 70 till socialnämndens ordförande att lämna remissvar i socialnämndens arbetsutskotts ställe.

Socialnämnden i Dals-Eds kommun ställer sig bakom SOU 2021:52 Vilja välja vård och omsorg – En hållbar kompetensförsörjning inom vård och omsorg om äldre. Socialnämnden bedömer att de olika delarna som centrala för att lyckas med en hållbar kompetensförsörjning. Socialnämnden stödjer skrivningen i de olika delarna med kommentarer enligt nedan.

Kapitel 8

Det är bra att samverkan och teamarbete lyfts. Viktigt att alla har tydliga roller och att teamarbetet fungerar oavsett om du ansvarar för hälso- och sjukvårdsinsatser, omvårdnadsinsatser eller serviceinsatser.

En skyddad yrkestitel för undersköterskor är en viktig del för att säkra vården och att personal har rätt kompetens för uppgiften.

Bra också att initiera en studie för att se hur en differentiering påverkar vården och kontinuiteten där vi tror att det kan finnas en fara i de kommuner som har låg andel utbildade undersköterskor.

Önskvärt är en översyn av hur många som slutför sin utbildning till sjuksköterska. Om det är många som avslutar sin utbildning i förtid, varför? Om vi ska kunna säkra vården behöver vi se till att varje utbildningsplats tas till vara. Det kan bli problem under semesterperioder med många vikarier om enbart undersköterskor ska kunna ta emot delegerade hälso- och sjukvårdsinsatser.

Kapitel 10

Vi ställer oss bakom rekommendationerna men det är en utmaning att få ihop heltid och ta bort delade turer inom ramen för nuvarande budget.

Kommunstyrelsen

forts. § 187

Tid för kompetensutveckling, handledning, dialog och reflektion i arbetsschemat innebär en utökning av verksamhetens personalbudget om vi inte kan frigöra tid på annat sätt. Speciellt i hemtjänsten är det svårt att få ihop på grund av att de är styrda av minuter per besök.

Kapitel 11

Kraven på ny teknik i vården kommer att kräva nya kompetenser. Förutom tekniskt IT stöd behövs personer som kan använda systemen på bästa sätt och vara ett konkret stöd till vårdpersonalen. Om ledarskapet ska kunna stärkas behöver dessa stödfunktioner finnas.

Regeringen behöver ge kommunerna förutsättningar för att klara införandet av ny teknik.

För att vi ska kunna arbeta systematiskt och långsiktigt behöver förutsättningarna för framtida stimulansmedel ändras. Exempelvis har vi i år fått söka medel efter sommaren, får svar i slutet av oktober och medlen ska användas före årets slut. Då är det svårt att personalplanera, hinna få ny teknik på plats och framförallt svårt att göra alla medarbetare delaktiga.

Beslutsunderlag

Beslut Socialnämnden 2021-10-19 § 84.

Beslut Socialnämndens arbetsutskott 2021-11-02 § 70

Tjänsteskrivelse 2021-11-04 undertecknad av socialnämndens ordförande som ett remissvar.

Remiss - Vilja välja vård och omsorg – En hållbar kompetensförsörjning inom vård och omsorg om äldre - SOU 2021:52.

Kommunstyrelsens beslut

- Kommunstyrelsen beslutar att ställa sig bakom föreliggande förslag till remissvar från socialnämnden i Dals-Eds kommun som sitt eget.

Expedieras till

Socialdepartementet
Socialnämnden